

ข้อแนะนำเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชุมชนมนุษย์:

หัวใจของการร่วมมือและการแข่งขัน 4

เรื่องสังคมคนป่าและเรื่องสังคมหมู่บ้าน 7

เรื่องสังคมเมืองและสังคมเมืองใหญ่ 18

บทสรุปเรื่องของการร่วมมือและการแข่งขัน 24

เรื่องบทที่ ๑ ตลาดในเมืองไทย

ตลาดหมายถึงที่ที่คนหลายคนไปเพื่อจะซื้อของและขายของ มีทั้งตลาดประจำและตลาดที่เปิดตามวันที่กำหนด ตลาดมักจะตั้งอยู่ที่ศูนย์กลางของชุมชน และเหมาะจะเป็นที่นัดพบหรือเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของคนในชุมชนนั้นๆ เพราะสาเหตุนี้เวลามีชุมชนอยู่ที่ไหนก็มักจะมีตลาดอยู่ที่นั่นด้วย ตลาดจึงมีมาตั้งแต่โบราณ

ในอดีตสังคมมนุษย์มีเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตัวเอง แต่ละครอบครัวสามารถปลูกพืชผลไว้ทานในครอบครัวของตัวเองได้ ของใช้ในครัวก็เป็นของที่ทำได้ไม่ยาก เพราะใช้วัตถุดิบที่มีตามธรรมชาติได้ แม้แต่เสื้อผ้าก็ทอขึ้นใช้เอง เมื่อสังคมพัฒนาขึ้น และคนสามารถผลิตพืชผลและผลิตสิ่งของได้มากเกินความต้องการ จึงนำส่วนเกินนั้นไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งของอื่น การแลกเปลี่ยนนี้อาจเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างหมู่บ้าน หรือระหว่างเมืองที่อยู่ใกล้ๆ โดยอาศัยพ่อค้าวัวหรือกองคาราวาน หรือจะเอาของไปแลกเปลี่ยนด้วยตนเอง สถานที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าในยุคนั้น ยังไม่เป็นสถานที่แน่นอน

ต่อมาสังคมเจริญขึ้นเป็นเมืองใหญ่ขึ้น มีสภาพเป็นสังคมเมือง การใช้เงินก็เริ่มใช้กันมากขึ้น และการค้าขายได้ขยายตัวมากขึ้นทำให้ความต้องการสินค้าอุปโภค และบริโภคมากขึ้นตามไปด้วย จึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องมีสถานที่สำหรับซื้อและขายสินค้าเหล่านั้น นั่นคือ ตลาด ตลาดมักจะเป็นสถานที่ที่คนรู้จักและเดินทางไปมาสะดวก และเป็นศูนย์กลางในการคมนาคมทั้งทางบก

และทางน้ำขนาดของตลาดใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับขนาดของชุมชนและจำนวน
สินค้า และลักษณะของตลาดก็ขึ้นอยู่กับขนาดของชุมชนและสิ่งแวดล้อม
ของบริเวณนั้น ตลาดจึงเป็นสถานที่ที่แสดงให้เห็นวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของ
คนในสังคมอีกด้วย

ในบทนี้มีข้อมูลสำคัญมาก มีคำศัพท์ใหม่ที่น่าสนใจ แต่สำหรับ
ผมคำศัพท์ใหม่ไม่พอเพราะว่าผมเป็นนักเรียนคนต่างชาติซึ่งเป็น
นักศึกษารัฐศาสตร์ ต้องการทราบเรื่องราวความเป็นมาของ
ภาษาและทราบเรื่องการพัฒนาชุมชนของมนุษย์ ผมเริ่มเรียน
ภาษาไทยเพราะว่าอยากจะเรียนรู้เรื่องราวชีวิตและการดำรงชีพ¹
ของคนอีสานที่สะท้อน²ทางจิตวิญญาณ³และชีวิตความเป็นอยู่ภูมิ
ปัญญา⁴ศิลปวัฒนธรรมไทย⁵ ที่ประมวล⁶ประวัติศาสตร์⁷มนุษย์

¹ การดำรงชีพ gaanM damM rohngM cheepF [noun] earning a living

² สะท้อน saL thaawnH verb to reflect; rebound; bounce; reverberate

³ จิตวิญญาณ jitL winM yaanM noun spirit; mind; feeling

⁴ ภูมิปัญญา phuumM bpanM yaaM noun intellect; knowledge; ability; learning

⁵ วัฒนธรรม watH thaH naH thamM culture; civil behavior

⁶ ประมวล bpraL muaanM to codify; to compile; to collect together; to gather

⁷ ประวัติศาสตร์ bpraL watL saatL noun history

และประวัติศาสตร์ชุมชนเข้าด้วยกัน หวังว่า⁸จะมีโอกาสเรียนคำศัพท์ที่น่าสนใจได้อีกมาก

ข้อแนะนำ⁹เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชุมชนมนุษย์;

หัวใจของการร่วมมือและการแข่งขัน¹⁰

อยากจะทำ อาร์มภบท¹¹เรื่อง หัวใจ¹²ของการร่วมมือและการ

แข่งขันคิดว่าเป็นความคิดที่ดีที่จะเริ่มในบทที่หนึ่ง “ในอดีตสังคม

มนุษย์มี เศรษฐกิจแบบเลี้ยงตัวเอง”

ซึ่งเป็นเศรษฐกิจแบบให้และรับ หรือ เศรษฐกิจพอเพียง¹³

⁸ หวังว่า wangR waaF adverb hopefully

⁹ ข้อ khaawF case; verse; section; paragraph แนะนำ naeH namM
[of an idea] to introduce; suggest;

¹⁰ หัวใจของการร่วมมือและการแข่งขัน
the spirit of cooperation and the spirit of competition

¹¹ อาร์มภบท aaM ramM phaH bohtL verb to introduce; give an introduction

¹² หัวใจ huaaR jaiM noun [of human anatomy] the heart; [of emotions] heart; mind;
feelings; sensibility; [of a story] essence; essential part

¹³ เศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอธิบายว่าพอเพียงคือ พอประมาณ

ไม่สุดโต่งแต่ต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น เช่นกัน

ภาษาอังกฤษเรียกว่า subsistence economy หลักสำคัญที่สุดสำหรับ
 ทุกชุมชนมนุษย์ที่ที่ฉันรู้เรียกว่าการร่วมมือทุกอย่างในสังคมสัตว์
 มนุษย์เติบโต¹⁴มาจากจิตวิญญาณ¹⁵ของการร่วมมือกัน นี่เป็น
 หลัก¹⁶สำคัญในเศรษฐกิจพอเพียง ภาษาอังกฤษเรียกว่า cooperation
 ในดิคชันนารีแปลว่า การร่วมมือ ความร่วมมือและสหการ¹⁷ ผม
 ใช้ทั้งสามคำเพราะว่าอยากจะชี้ความสำคัญของหลักนี้ที่ต้องเป็น
การแบ่งปัน¹⁸และการให้¹⁹ สังคมมนุษย์ทั้งหมด

¹⁴ เติบโต to grow; to grow up; to develop; to increase

¹⁵ เติบโต dteerplL dtto:hM to grow; to grow up; to develop; to increase

จิตวิญญาณ jitL winM yaanM noun spirit; mind; feeling

¹⁶ หลัก lakL basis; foundation; principle; maxim; doctrine; tenet

¹⁷ สหการ saL haL gaanM cooperation

การร่วมมือ gaanM ruaamF meuuM cooperation

ความร่วมมือ khwaamM ruaamF meuuM cooperation

¹⁸ แบ่งปันปันส่วน baengL sanR bpanM suaanL to apportion;
 share (between or among); share; portion; allot; distribute

¹⁹ การให้เจือจาน to share; help; aid; support; assist

ขึ้นอยู่กับ²⁰ความสามารถในการร่วมมือ ทุกสังคมต้องมีการ
ร่วมมือ

แต่ถ้ามีความร่วมมือก็จำเป็นต้องมีการแข่งขัน ความร่วมมือและ
การแข่งขันมีความสำคัญพอกัน มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ มีอันใด
อันหนึ่งไม่ได้ คนจีนใช้คำ หยิน และ หยาง เพื่อพูดถึงเรื่องความ
สมดุล²¹

ในความคิดของชาวตะวันตกไม่มีความสมดุลเพราะว่า
สำหรับเขาหลักสำคัญคือความตรงข้ามกัน เรือ การแบ่งเป็นสอง
ขั้ว²² หลักสำคัญยังเป็นความสมดุลสำหรับคนไทย แต่ในปัจจุบัน
ทั่วโลกเน้น²³ การแข่งขันมากกว่าการร่วมมือ ผมจะเล่าเรื่องของ
สังคมมนุษย์ที่มีความร่วมมือและการแข่งขัน หลักสำคัญทั้งสอง

²⁰ ทั้งหมด thangH mohtL all; it all; all of it; altogether; every; whole

ขึ้นอยู่กับ kheunF yuuL gapL to depend on

²¹ สมดุล saL maH doonM verb to balance

²² การแบ่งเป็นสองขั้ว gaan^M baeng^l bpen^M saawng^R khuaa^F polarization

ตรงข้าม dtrong ka^ˆ am opposite ; across from

²³ เน้น nenH verb to emphasize; to stress; to underscore; to focus on

ในสมัยนั้นทุกคนอยู่ที่หมู่บ้านเล็กๆ มีชุมชนของหมู่บ้าน วิถีแห่งชีวิตของเกษตรกร²⁸เกิดมาประมาณหนึ่งหมื่นปีที่แล้ว มนุษย์สืบทอด²⁹ ภูมิปัญญาท้องถิ่น³⁰ของมนุษย์ในช่วง³¹น้ำแข็งตลอดหนึ่งแสนปี ในช่วงนั้นมนุษย์เป็นคนป่า³² เมื่อก่อนเราถูกสอน³³ว่าคนป่าเป็นสิ่งคนบุพกาล³⁴ แต่ผมรู้ว่าคนป่ามีสังคมที่มีอิสระไร้กังวล³⁵ และมีชีวิตที่เรียบง่าย³⁶ เขาไม่เป็นคนด้อยพัฒนา³⁷ เขาพูดได้ เขาร้อง

²⁸ เกษตรกร gaL saehtL dtraL gaawnM noun, phrase, formal, loanword, farmer, a farmer other than a rice farmer; agriculturist or agriculturalist

²⁹ สืบต่อ seuupL dtaawL to inherit; succeed to; carry on from

สืบทอด to inherit; to succeed to; to carry on; to fall heir to; to come into

³⁰ ภูมิปัญญาท้องถิ่น folk or local wisdom

³¹ ช่วง noun period of time

³² คนป่า a primitive; wild man

³³ ถูก thuukL adjective [is] true; correct; right; conforming

สอน saawnR to teach; to instruct; to train will inevitably teach

³⁴ บุพกาล boopL phaH gaanM [is] undeveloped; primitive

³⁵ อิสระ at liberty; autonomous; independent noun freedom; liberty;

ไร้กังวล without causing anxiety; anxious; worried; distressed; concerning

³⁶ เรียบง่าย [is] plain and simple

เพลงได้ และเขาเล่าเรื่องได้ เขามีศิลปวัฒนธรรมแบบพัฒนามาก
 ผมคิดว่าแม้แต่ในปัจจุบันวัฒนธรรมของเราเป็นเหมือนกัน เรายัง
 เป็นคนป่า จิตวิญญาณของการร่วมมือของเรามาจากภูมิปัญญา
 ของคนป่า นักประวัติศาสตร์โบราณคดีศึกษายุคก่อนประวัติ เขา
 อธิบายเกี่ยวกับความสามารถในการปลูกพืชผล³⁸และการเลี้ยง
 สัตว์ และเขาก็อธิบายการเริ่มต้นเกษตรกรรม³⁹เติบโตขึ้นอย่างไร
 เขาอธิบายด้วยการเริ่มตั้งหมู่บ้านครั้งแรกเมื่อไรและอย่างไร
 เขาบอกเราว่าประชากร⁴⁰มนุษย์เพิ่ม⁴¹มากขึ้นจากสิบล้านคนใน
 โลกเพิ่มถึงมากกว่าสองร้อยล้านคนเพราะว่าคนอยากจะปลูก
 พืชผลให้มากๆ คนในอดีตนั้นมีศิลปเกษตรกรรมพัฒนามาก
 และต่อมาประชากรก็เพิ่มมากขึ้นถึงยี่สิบห้าเท่า ในชุมชนหมู่บ้าน

³⁷ ด้อยพัฒนา daawyF phatH thaH naaM underdeveloped

³⁸ พืช pheutF plant; vegetation; fauna; seedling ผล phohnR fruit

³⁹ การกสิกรรม (farming), ปศุสัตว์ (animal husbandry), การประมง (fishing),
ป่าไม้ (forestry)

⁴⁰ ประชากร bpraL chaaM gaawnM noun population

⁴¹ เพิ่ม pheermF verb to increase; add; grow; advance; boost; develop; enlarge;
 enhance; escalate; expand; extend; multiply; raise; spread; swell

ต้องการมีลูกมากขึ้นเพราะว่าต้องการมีคนมากขึ้นเพื่อจะทำงานที่
 หนาได้ ในกลุ่มของคนป่าผู้หญิงทุกคนมีลูกสองคนเท่านั้น กลุ่มคน
 ในหมู่บ้านมีลูกจำนวนมากขึ้น มีคนมากขึ้น แต่ยังเป็นชุมชน
 หมู่บ้านเล็กอยู่ ในยุคนั้นคนอพยพได้⁴² เมื่อมีคนอยู่ที่หมู่บ้านมาก
 เกินไปเขาก็อพยพไปถิ่นฐาน⁴³ใหม่ ยังมีที่ว่าง⁴⁴มากมีที่สำหรับการ
ตั้งถิ่นฐานใหม่⁴⁵ โลกที่กว้างใหญ่เต็มไปด้วยป่า ในโลกกว้างไม่มี
แนวพรมแดนและไม่มีพื้นที่พิพาท⁴⁶ วิถีแห่งชีวิตของเขาอยู่ใน
 ชุมชนเล็ก สังคมมนุษย์เริ่มต้น⁴⁷ชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนเล็กๆ

⁴² อพยพ ohpL phaH yohpH verb migrate; emigrate

⁴³ ถิ่น
 ฐาน thinL home; location; domain; domicile; habitation; country; region
 thaanR base; foot; ground; place; platform; cause; reason; basis

⁴⁴ ที่ว่าง empty room; vacancy; space; empty space

⁴⁵ การตั้งถิ่นฐานใหม่ gaanM dtangF thinL thaanR maiL to re-settle

⁴⁶ แนวพรมแดน naaeoM phrohM daaenM noun boundary; border; borderline; frontier
 พื้นที่พิพาท pheunH theeF phiH phaaf noun disputed territory

⁴⁷ ต้น dtohnF noun source; beginning point; origin; trunk; supporting part

คนในชุมชนรู้จักกันได้หนึ่งร้อยคนเท่านั้น เขาต้องมีการรวมกัน
เขาเข้าคอกและเข้ากันได้⁴⁸ ยังสมถ⁴⁹อยู่

ในชุมชนนั้นมีภูมิปัญญาท้องถิ่น⁵⁰ที่มีหลักพื้นฐานของการแบ่งปัน⁵¹
ตั้งแต่นั้นมาเมื่อมนุษย์พบกันได้เขาก็เล่าเรื่องราวของหลักพื้นฐานนี้
ในสังคมมนุษย์การแบ่งอาหารเป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างคนกับ
คน เราแบ่งกันหลายอย่างได้ ในสังคมมนุษย์เท่านั้นที่มีการสืบทอด⁵²
ความรู้ ความรู้สึก ความคิด และการจินตนาการ⁵³ต่อกัน
มาเพื่อการดำรงชีวิต⁵⁴เพราะว่าสิ่งนี้เป็นความจำเป็นเพื่อความอยู่

⁴⁸ การรวมกัน gaanM ruaamM ganM [noun] gathering together; integration

เข้าคอก verb to get along; deal with; become friendly

เข้ากันได้ to jibe; match; harmonize

⁴⁹ สมถ saL maH thaL noun, formal, loanword, Pali solitude;
adjective, [is] tranquil; calm; peaceful; placid; quiet; restful; serene;
still; undisturbed

⁵⁰ ภูมิปัญญาท้องถิ่น thaawng^H thin^L local; indigenous folk wisdom

⁵¹ หลักพื้นฐาน lakL pheunH thaanR basic principles

⁵² สืบทอด to inherit; to succeed to; to carry on; to fall heir to; to come into

⁵³ จินตนาการ jin^M dta^L naa^M gaan^M fantasy; imagination

⁵⁴ การดำรงชีวิต gaanM damM rohngM cheeM witH [noun] a way of life; way of living

ดำรง damM rohngM to uphold; maintain; sustain; continue; stand; last

รอด⁵⁵ ของมนุษย์ วัฒนธรรมของสังคมเป็นวัฒนธรรมแบบแบ่งปัน
 คนในหมู่บ้านต้องพึ่งพาอาศัยกัน⁵⁶ และต้องมีการแบ่งปันส่วน⁵⁷
 และการให้เจือจาน⁵⁸ ในอดีตนั้นมีภูมิปัญญา แบบชาวบ้าน หรือ
ภูมิปัญญาพื้นบ้าน แบบชีวิตนั้นเรียกว่าอำนาจเก่า⁵⁹ อำนาจยังไม่
 เป็นอำนาจอธิปไตย⁶⁰ เป็นอำนาจที่ปราศจาก⁶¹ เบื้องบนควบคุม⁶²
 ในสังคมหมู่บ้านไม่มีอำนาจนิยม⁶³ แต่มีสิทธิเสมอภาค⁶⁴ ผมอ่าน

⁵⁵ ความอยู่รอด survive

⁵⁶ พึ่งพาอาศัยกัน pheungF phaaM aaM saiR ganM to depend on each other

⁵⁷ แบ่งปันส่วน baengL sanR bpanM suaanL verb to apportion;
share (between or among); share; portion; allot; distribute

⁵⁸ เจือจาน to share; distribute ; help; aid; support; assist

⁵⁹ อำนาจเก่า the former powers that be; the old order

⁶⁰ อำนาจอธิปไตย sovereignty

⁶¹ ปราศจาก bpraatL saL jaakL [is] without; separate from; [is] rid of; [is] free from

⁶² ควบคุม to control; supervise; command; govern

⁶³ อำนาจนิยม government by the powerful

⁶⁴ สิทธิ sitL thiH noun right; privilege; immunity; valid authority; prerogative

เสมอภาค saL muuhrR phaakF adjective, adjective [is] equal; equitable

ในหนังสือเรื่อง รามนุษย์วิทยา และ สังคมวิทยา ความจริงสำคัญ
 มากกล่าวคือ⁶⁵ ในสังคมหมู่บ้านไม่มีเบื้องสูงและไม่มีการควบคุม
 สังคมหมู่บ้านเรียกว่า regulated anarchy⁶⁶ คำนี้ในดิกออนไลน์แปลว่า
ความสับสนอลหม่าน หรือ ภาวะไม่มีชื่อไม่มีแป⁶⁷ ผมคิดว่าเป็น
 ความคิดผิดเพราะว่าใน regulated anarchy มีชื่อและมีแป แต่ในสมัย
 นั้นไม่มีชั้นยศ⁶⁸ ในสังคมหมู่บ้านไม่มีชั้นผู้น้อย หรือ ชั้นผู้ใหญ่
 เขารู้จักเพื่อนบ้านและเขาวางใจเพื่อนบ้าน ในสังคมหมู่บ้านมี
 ความสามารถให้และรับได้ ในชุมชนของเกษตรกรไม่มีความ
 ต้องการแลกเปลี่ยนและไม่มีส่วนเกิน เพราะสาเหตุนี้จึงยังไม่มี
 ตลาดเพื่อจะแลกเปลี่ยนสิ่งของ คนแลกเปลี่ยนของฝากและแลกเปลี่ยน
 เปลี่ยนความคิด “การให้ทานความรู้เป็นทานอันประเสริฐสุด”⁶⁹

⁶⁵ กล่าวคือ glaaol kheuuM adverb, phrase that is,...; namely,...

⁶⁶ ภาวะอนาธิปไตย phaa^M wa^H aL naaM thipH dtaiM anarchy
 an-archein (Greek: ἀναρχία *anarchiā*, "without ruler")
 Proudhon: "Anarchy, -- the absence of a master"

⁶⁷ ความสับสนอลหม่าน khwaamM sapL sohnR ohnM laH maanL anarchy

ภาวะไม่มีชื่อไม่มีแป phaaM waH maiF meeM kheuuL maiF meeM bpaaeM anarchy

⁶⁸ ชั้นยศ chanH yohtH rank

⁶⁹ ประเสริฐ bpra^L seert^L [is] excellent; glorious; sublime; superb; outstanding

สำหรับคนในชุมชนหมู่บ้านมีจิตวิญญาณชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกัน จนถึงปัจจุบันสังคมของคนอีสานมีการอยู่รวมกัน ในนวนิยาย “ลูกอีสาน”⁷⁰ ผมเจอประโยคนี้ “คนอีสานคือกันให้รักกันไว้จึงจะ ดี เสมอกัน ขอบใจหลายๆ”

เรื่องการร่วมมือและการแข่งขัน ผมเล่าว่าระหว่างเรื่อง ของความร่วมมือและการแข่งขันต้องมีการถ่วงดุล⁷¹ การสมดุลนั้น เปลี่ยนไปเมื่อมีคนมากเกินไป จากห้าพันถึงหนึ่งพันปีที่แล้ว ลักษณะของสังคมและวัฒนธรรมชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนเร็วมาก เมื่อสังคมพัฒนาขึ้นเพราะสาเหตุนี้จึงมีคนมากขึ้นแล้วก็ต้องมี แหล่งแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร จึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องมี สถานที่ติดต่อสื่อสาร⁷² ของในชุมชนนั้นๆ นอกจากจะต้อง คำนึงถึง⁷³ ความเหมาะสม⁷⁴ ทางกายภาพ และยังต้องคำนึงถึงการ

⁷⁰ คำพูนบุญทวี ลูกอีสาน หน้า 251

⁷¹ ถ่วงดุล thuaangL doonM to balance; offset; scale; bring into equilibrium

⁷² ติดต่อสื่อสาร dtitL dtaawL seuuL saanR communication

⁷³ คำนึงถึง verb to consider; take into consideration; think over

คมนาคมอีกด้วย เช่นทางระหว่างหมู่บ้านก็มีตั้งแต่โบราณ

การติดต่อสื่อสาร⁷⁵แบบนี้เป็นการคบหาสมาคม⁷⁶แบบเพื่อน ปกติ⁷⁷

จะนัดพบกันที่สถานที่กรรมพิธี⁷⁸ ที่นั่นมีโอกาสดูคุยกับเพื่อนและคุย

กับคนที่มาจากหมู่บ้านต่างๆ ยังมีชุมชนเล็ก สังคมหมู่บ้านยังคง

สภาพอิสระ⁷⁹ แต่ละชุมชนตัดสินใจ⁸⁰เองได้โดยอิสระ

กลุ่มมนุษย์ยังมีเสรีภาพอยู่ แต่เพราะว่ามีคนมากขึ้นต้องมีคน

พิเศษที่จะประสานงาน⁸¹ได้ จึงเกิดความจำเป็นที่จะต้องมี

⁷⁴ เหมาะสม [is] proper; appropriate; suitable; becoming

⁷⁵ ติดต่อสื่อสาร dtit^L dtaaw^L seuu^L saan^R communication

ติดต่อ dtit^L dtaaw^L [is] connected or associated with

สื่อสาร seuu^L saan^R to communicate

⁷⁶ คบหาสมาคม khohp^H haa^R sa^L maa^M khohm^M to associate with; make friends with

⁷⁷ ปกติ bpa^L ga^L dti^L adjective normal; natural; usual; common

⁷⁸ กรรมพิธี gam^M ma^H phi^H thee^M rite; ritual; ceremony religious center

⁷⁹ คงสภาพ khohng^M sa^L phaap^F to remain constant or the same; to be stable

อิสระ it^L sa^L ra^L loanword, Pali free; at liberty; autonomous

⁸⁰ ตัดสินใจ dtat^L sin^R jai^M decide; determine; make up one's mind

⁸¹ ประสานงาน to coordinate; integrate; bring together; systematize; harmonize

ผู้ใหญ่หลายคนที่ทำให้การร่วมมือกันสะดวกขึ้น ยังไม่มีผู้นำ
 มีแต่ผู้ใหญ่ในสังคมเล็ก และผู้ใหญ่ไม่ได้เกิดจากชนชั้นสูง
 เขาจัดการ⁸² เกี่ยวกับงานเทศกาลรื่นเริงต่างๆ^{83/84} ในหมู่บ้านเป็น
 ศูนย์กลางเชื่อมโยง⁸⁵ ระหว่างหมู่บ้านเข้าด้วยกัน เขายังไม่มีอำนาจ
 และไม่มีบารมี⁸⁶ เมื่อคนในชุมชนเพิ่มขึ้นก็เริ่มมีความจำเป็นที่
 จะต้องมีผู้นำที่จัดตั้ง⁸⁷ การชุมนุม⁸⁸ ในสังคมของชนเผ่า⁸⁹ จะต้องมี
 สถานที่พบกัน จึงต้องมีเมือง เมืองหมายถึงที่ที่คนหลายคนอยู่
 เพื่อจะทำงานร่วมกัน ในภาษาไทยคำว่า เมือง มีความหมาย
 หลายอย่างตัวอย่างเช่น การเมือง politics หรือ พื้นเมือง folk; native

⁸² จัดการ jatL gaanM to manage; arrange; handle; take care of; to deal with

⁸³ เทศกาล thaetF sa^l gaan^M the time and location for a religious festival

⁸⁴ งานรื่นเริง ngaan^M reuun^F reerng^M fair, festival, festive activity or event

⁸⁵ เชื่อมโยง cheuam^F yo:hng^M to connect; unite; tie together

⁸⁶ บารมี baaM raH meeM prestige; influence; grandeur

⁸⁷ จัดตั้ง to organize

⁸⁸ ชุมนุม choomM noomM verb, formal to gather together; to muster;
to congregate; to assemble; to congress

⁸⁹ เผ่า phaoL tribe

เผ่าพันธุ์ phaoL phanM lineage; ethnic group; origin; stock; clan

และหมายถึง city; nation; country; land ในเมืองมีคนจำนวนมากทำให้มี
 คนบางกลุ่มไม่รู้จักซึ่งกันและกันเลย
 เขาเหล่านั้นดำเนินชีวิต⁹⁰ คนเดียวและทำงานคนเดียว ในเมืองมีคน
 โดดเดี่ยวและเหงา⁹¹ จึงมีกลุ่มหลายกลุ่ม มีช่างฝีมือ⁹² มีคนรับใช้
 มีทาส⁹³ และมีผู้นำ มีคนชั้นสูงและมีคนชั้นล่าง ในสังคมนั้น
 จึงเริ่มมีผู้ปกครอง⁹⁴ และกษัตริย์⁹⁵ เป็นครั้งแรก มีการเจริญเติบโต
 ของประชากร⁹⁶ เพราะสาเหตุนี้ทำให้เมืองเริ่มมีปัญหา สังคมที่มี
 แต่นายและทาสไม่ใช่สังคมของเสรีชน⁹⁷ ในเมืองเล็กยังไม่มีรั้ว

⁹⁰ ดำเนินชีวิต living one's life

⁹¹ เหงา ngaoR adjective [is] lonely เหงาใจ (feeling) lonely

ความเหงา] loneliness; solitude; desolation; isolation; seclusion

⁹² ช่างฝีมือ changF feeR meuuM craftsman; craftsperson

⁹³ ทาส slaves

⁹⁴ ผู้ปกครอง rulers

⁹⁵ กษัตริย์gaL satL [of the Four Castes in Code of Manu in
 ancient India's Hindu society] the first Hindu caste; rulers, kings

⁹⁶ การเจริญเติบโตประชากร growth of population

⁹⁷ เสรีชน a free man; free people

กำแพง ยังเป็นเมืองเปิด เมื่อมีคนจำนวนมากขึ้นจึงมีลักษณะ
ของสังคมเปลี่ยนแปลงมาก ในเมืองใหญ่มีปัญหามากขึ้น

เรื่องสังคมเมืองใหญ่ ผมเล่าเรื่องของความร่วมมือและการ
แข่งขัน หลักสำคัญทั้งสองต้องมีความสมดุลกัน⁹⁸ แต่ในสังคมเมือง
ใหญ่การแข่งขันเป็นหลักสำคัญที่สุด ในสังคมนี้จึงเกิดวิญญาณ
ของการสู้รบกัน⁹⁹ และเกิดการแบ่งแยกชนชั้น¹⁰⁰ ในสมัยนั้นเกิด
วิญญาณของการแข่งขันเข้มข้นขึ้น¹⁰¹ ผมคิดว่า สังคมที่มีแต่
นายและทาสไม่ใช่สังคมของเสรีชน ดังนั้นสังคมชนชั้นจึงไม่
เป็นสังคมที่ปกติสุข¹⁰² ผมคิดด้วยว่าในยุคนั้นเริ่มต้นยุคศักดิ์

⁹⁸ ความสมดุล kwaam sà-má-dun balance

⁹⁹ วิญญาณ spirit สู้รบกัน warring spirit of competition, spirit of war

¹⁰⁰ แบ่ง baengL to share; divide into parts; apportion

แยก yaaekF to separate; sever; divide up; sort out; distinguish; distill

¹⁰¹ เข้มข้น khem^F khohn^F intense, acute, fierce, full of heat

¹⁰² สุข sookL adjective [is] well; happy; joyful; satisfied; content
noun health; adjective [is] in good health; well; not ill

นา¹⁰³ที่เริ่มประมาณสองพันปีที่แล้ว ในเมืองนั้นการอยู่ด้วยกันได้
 เปลี่ยนไปมาก
 ในขณะที่สังคมหมู่บ้านสามารถควบคุมปกครอง¹⁰⁴ตนเองได้ แต่
 ในเมืองใหญ่ต้องมีการควบคุมปกครองจากเบื้องบน เมื่อพันปีที่
 แล้วตลาดทุกแห่งและศูนย์กลางเศรษฐกิจทุกแห่งมีกำแพงเมือง
 ที่เมืองใหญ่ผู้คนไม่มีอิสระเสรี¹⁰⁵ ชาวเมืองสูญเสีย¹⁰⁶ทั้งอิสระภาพ
 และเสรีภาพ แต่กลับมีผู้ปกครองที่เป็นนักการเมืองและทหาร
มีเจ้าพระยาและมีรัฐบาล¹⁰⁷

¹⁰³ ยุคศักดินา yookH sakL diL naaM the age of feudalism

¹⁰⁴ ปกครอง bpohkL khraawngM verb to rule; govern

¹⁰⁵ เสรีชน saehR reeM chohnM a free man; free people

¹⁰⁶ สูญเสีย suunR siiR verb to lose

¹⁰⁷ เจ้าพระยา (Chao Phraya)] a regional ruler in the time before Thailand came under one head; chieftan; overlord
เจ้าพระยา the highest rank of the ancient Thai civil nobility:

ขุน (Khun), หลวง (Luang), พระ (Phra), พระยา (Phraya)

รัฐบาล government

สังคมเมืองใหญ่เป็นสังคมที่กระหายสงคราม¹⁰⁸ ต้องมีทหาร
 เพราะว่่าไม่เหลือโลกกว้างให้คนอพยพไป¹⁰⁹
 และคนไม่สามารถตั้งถิ่นฐาน¹¹⁰ในที่ใหม่ได้อีกต่อไป มีชุมชน
เกษตรกร¹¹¹ทั่วไปทุกแห่ง และใช้เนื้อที่¹¹²ในการเพาะปลูกพืชผลทุก
 แห่ง .ไม่มีที่ว่าง¹¹³ที่สำหรับการตั้งถิ่นฐานใหม่¹¹⁴
 มีแนวขอบเขตที่สีมาพรมแดน¹¹⁵ และมีกรณีพื้นที่พิพาท¹¹⁶

¹⁰⁸ กระหายสงคราม graL haaiR sohngR khraamM bellicose; warlike; belligerent

¹⁰⁹ อพยพ ohpL phaH yohpH verb migrate; emigrate

¹¹⁰ ถิ่น thinL home; location; domain; domicile; habitation; country; region

ฐาน thaanR base; foot; position; place; platform; cause; reason; basis

¹¹¹ เกษตรกร gaL saehtL dtraL gaawnM noun, phrase, formal, loanword, farmer, a farmer other than a rice farmer; agriculturist or agriculturalist

¹¹² เนื้อที่ neuuaH theeF noun area; space

¹¹³ ที่ว่าง empty room; vacancy; space; empty space

¹¹⁴ การตั้งถิ่นฐานใหม่ gaanM dtangF thinL thaanR maiL to re-settle

¹¹⁵ ขอบเขตที่สีมา khaawpL khanR thaH seeR maaM boundary of a kingdom

¹¹⁶ แนวพรมแดน naaeoM phrohmm daaenM noun boundary; border; borderline;

กรณี gaL raH neeM incident; case; event; story; issue; episode

พื้นที่พิพาท pheuunH theeF phiH phaaf noun disputed territory

ทางเดียวที่จะขยายพรมแดนจึงต้องบุกรุก¹¹⁷เข้าครอบครอง
 ดินแดนของผู้อื่น ผู้นำหัวหน้าเผ่าภาษาอังกฤษเรียกว่า kunning
 - King ในสมัยนั้นมีรัฐบาลของแต่ละเผ่าเท่านั้น
 และมีการพัฒนามาเป็นรัฐบาลของชาติเมื่อประมาณหนึ่งพันปีที่
 แล้ว ดำถามอยู่ที่ว่ามีการพัฒนาจากเผ่าเล็กมาเป็นชาติได้
 อย่างไรและทำไม ในปัจจุบันมีรัฐบาลของชาติ บทนี้เกี่ยวกับประวัติ
 ศาสตร์สังคม แต่ในหนังสือประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงเรื่องราว
 พงศาวดาร¹¹⁸ และสงคราม¹¹⁹ เรากล่าวถึงการสู้รบ การสงคราม
 และชัยชนะ¹²⁰ที่ไม่จบไม่สิ้นกับความขัดแย้งแตกแยก¹²¹ ผมคิดว่า
 เป็นเรื่องน่าเบื่อ ผมไม่สนใจเรื่องของชนชั้นสูงแต่สนใจเรื่องของ

¹¹⁷ บุกรุก bookL rookH to intrude; trespass

¹¹⁸ พงศาวดาร phohng^M saa^R wa^H daan^M historical record; chronicle; dynastic history

¹¹⁹ สงคราม sohngR khraamM war; battle; hostilities; conflict; combat

¹²⁰ รบ rohpH to go to war; to fight; to make war;

ชัย chaiM victory; triumph; conquering; winning; defeating

การสงคราม gaanM sohngR khraam warfare; war;

¹²¹ ขัดแย้ง [to] oppose ; resist ;

แตกแยก verb to break up; unable to reach agreement

ชนชั้นล่าง ทำไมสังคมสตรีมมนุษย์จึงไม่มีความสงบและความสงบสุข¹²² ตลอดสามพันปีประวัติศาสตร์เราเป็นเรื่องของการบังคับ¹²³ และการสู้รบ¹²⁴ ระหว่างอาณาจักรใหญ่เล็ก¹²⁵ เพื่อขยาย¹²⁶ อาณาจักรของตัวเอง แม้แต่เศรษฐกิจในปัจจุบันก็เป็นสงครามที่ไม่จบสิ้น ยึดถือ¹²⁷ เอาการแข่งขันเป็นใหญ่ ตอนนี้กลับไปอธิบายเรื่องของตลาด “ต่อมาสังคมมนุษย์พัฒนาขึ้นเป็นเมืองใหญ่ขึ้น มีสภาพเป็นสังคมเมือง การใช้เงินก็เริ่มใช้กันมากขึ้น และการค้าขายได้ขยายตัวมากขึ้น ทำให้ความต้องการสินค้าอุปโภคและบริโภคมากขึ้นตามไปด้วย”

¹²² ความสงบ khwaamM saL ngohpL peace

ความสงบสุข khwaamM saL ngohpL sookL peace and contentment

¹²³ บังคับ verb to force; compel; command; control; coerce; enforce

¹²⁴ การสู้รบ gaanM suuF rohpH noun a battle, a hostile engagement

¹²⁵ อาณาจักร aaM naaM jakL noun kingdom; realm; domain; dominion

¹²⁶ ขยาย khaL yaaiR verb to expand; enlarge; amplify; inflate; magnify

¹²⁷ ยึดถือ yeut^H theuu^R hold; cling to; seize; stick with

ในบทนี้มีความเชื่อในเรื่องการพัฒนาและการเติบโตของทุกอย่าง
ว่าเป็นสิ่งที่ดีผมเห็นว่าการพัฒนาเพื่อความก้าวหน้า¹²⁸แต่การ
เติบโตที่ผิดทาง เป็นสาเหตุให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการ
ควบคุมวิถีชีวิต

วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของคนในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป
มากๆ เมื่อมีความเชื่อในการพัฒนาก็ทำให้ต้องพัฒนาขึ้นไป
เรื่อยๆ¹²⁹ พลังและอำนาจจึงพัฒนาขึ้นมากเกินไปด้วย ผมคิด
ว่าเพราะสาเหตุนี้เป็นบ่อเกิดของปัญหาชุมชนมนุษย์
ผมคิดว่า ลัทธิอัตตานิยมและการยกย่องตัวเอง¹³⁰ได้พัฒนาขึ้น
มากเกินไป วัตถุนิยม¹³¹พัฒนาขึ้นมากเกินไปด้วย โดยที่เราลืม
หลักสำคัญว่า “รวมกันเราอยู่ แยกหมู่เราตาย”

¹²⁸ ก้าวหน้า to advance; progress onward

¹²⁹ เรื่อย adverb continuously; continually; steadily; always

¹³⁰ ยกย่อง to praise; respect

¹³¹ วัตถุนิยม watH thooL niH yohmM materialism

บทสรุปเรื่องของการร่วมมือและการแข่งขัน

ผมอยากจะสรุปให้เหลือสั้นๆ¹³² เกี่ยวกับประวัติศาสตร์¹³³ สังคมมนุษย์ที่เล่าว่ามาจากสังคมของคนป่าถึงสังคมที่มีรัฐชาติ¹³⁴ ในกลุ่มของคนป่ามีคนไม่เกินหนึ่งร้อยคนเท่านั้น แต่ในชาติมีคนจำนวนมากขึ้น จึงทำให้ภูมิปัญญา¹³⁵ และจิตวิญญาณ¹³⁶ ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปมากด้วยเช่นกัน ในสมัยก่อนที่มีกลุ่มของคนป่าและกลุ่มที่มีเศรษฐกิจพอเพียงยังมีคนที่สามารถไกล่เกลี่ย¹³⁷ ระหว่างคนในกลุ่มได้

-
- ¹³² สรุปให้เหลือสั้น sa^L roop^L hai^F leua^R san^F to abbreviate and summarize
สรุป sa^L roop^L to summarize, to sum u, to abridge
ให้ hai^F to give; to let; to send to; to allow; to pay (attention)
เหลือ leua^R [is] leftover; left over; [is] remaining; [is] in excess
สั้น san^F [of length] short; squat
- ¹³³ ประวัติศาสตร์ bpra^L wat^L saat^L noun history
- ¹³⁴ รัฐชาติ nation-state
- ¹³⁵ ภูมิปัญญา intellect; knowledge; ability; attainment; learning
- ¹³⁶ จิตวิญญาณ spirit; mind; feeling
- ¹³⁷ ไกล่เกลี่ย glai^M gliia^L to reconcile; conciliate; arbitrate; make peace; patch up

แต่เมื่อประชากรมนุษย์พัฒนาขึ้นมีความรุนแรง¹³⁸และความ
 ขัดแย้ง¹³⁹เพิ่มขึ้นมากเกินไป ในขณะเดียวกัน¹⁴⁰ที่สังคมมนุษย์ใช้วิธี
 แก้ปัญหา¹⁴¹ของชุมชนที่เพิ่มมากขึ้นมีปัญหาในการควบคุม¹⁴²
 ความรุนแรง¹⁴³และการใกล้เคียง¹⁴⁴ของชุมชนยังไม่พอ จึงนำไปสู่¹⁴⁵
 ความไม่มีสมดุลภาพ¹⁴⁶ของการร่วมมือและการแข่งขัน

138	ความรุนแรง	khwaamM roonM raaengM	violence
139	ความขัดแย้ง	khwaamM khatL yaaengH	a conflict; dischord, disharmony
140	ในขณะเดียวกัน		meanwhile; at the same time; all the while;
	ขณะ	khaL naL	instant; moment, a short time; occasion; juncture; hour;
		adverb	meanwhile; in the meantime; shortly
		conjunction	while; when; as
141	วิธีแก้ปัญหา		method of solving a problem; a solution
142	การควบคุม	gaanM khuaapF khoomM	control
143	รุนแรง	[is]	forceful; harsh; violent; severe; strong; radical; extreme
144	ใกล้เคียง		to reconcile; conciliate; mediate; smooth; make peace; patch up
145	นำไป	namM bpaiM	verb to lead to
	นำไปสู่	namM bpaiM suuL	verb, transitive, phrase to land; bring about to;
	นำไปสู่	namM bpaiM suuL	verb, phrase to lead to (a conclusion, e.g.)
146	สมดุลภาพ	saL maH doonM yaH phaapF	equilibrium

ผมคิดว่ามีหลายสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหานี้ แต่ผมตั้งข้อ
สมมุติฐาน¹⁴⁷ ด้วยว่าปัญหาสำคัญที่สุดอยู่ที่การแข่งขันที่มีหลัก
ของการเจริญเติบโต¹⁴⁸ เป็นการสมเหตุสมผล¹⁴⁹ที่จะเห็นว่าปัญหาที่
สำคัญที่สุดอยู่ที่การกระหายสงคราม¹⁵⁰ และการควบคุม¹⁵¹ที่เริ่ม
เมื่อมีคนจำนวนมากขึ้นประชากรของมนุษย์เจริญขึ้นจากหนึ่ง
พันล้านคนถึงเจ็ดพันล้านในเวลาเพียงสองร้อยปีเท่านั้น ลักษณะ
ของสังคมก็เปลี่ยนไปมาก ๆ เวลานี้เราจำเป็นต้องพัฒนาความคิด
ใหม่ ต้องมีสมดุลเชิงอำนาจ¹⁵²ใหม่ และต้องมีการให้เจือจาง¹⁵³

¹⁴⁷ สมมุติ sohM R mootH verb assume; suppose

¹⁴⁸ เจริญเติบโต jaL reernM to progress; grow; prosper; thrive; expand
เติบโต dteerpL large; big โต dto:hM [is] big; large; grown

¹⁴⁹ สมเหตุสมผล sohM R haehtL sohM R phohnR adverb reasonably;
discreetly; adjective just

¹⁵⁰ กระหาย graL haai to crave for, long for, thirst for or be thirsty, yearn
สงคราม sohngR khraamM war; battle; hostilities; conflict; combat

¹⁵¹ ควบคุม khuaapF khoomM verb to control; supervise; command; govern

¹⁵² สมดุลเชิงอำนาจ saL maH doonM cheerngM amM naatF balance of powers

¹⁵³ การให้เจือจาง to share; distribute ; help; aid; support; assist

ใหม่ นานมาแล้วความสามารถในการแบ่งปัน¹⁵⁴ เคยเป็นสิ่งสำคัญ
 ที่สุดพื้นฐานของการร่วมมือคือการแบ่งปัน แต่เมื่อมีการ
ปกครอง¹⁵⁵ และการบังคับ¹⁵⁶ นั้นคือจุดเริ่มต้นของปัญหาใหญ่ในการ
บังคับบัญชา¹⁵⁷ ผมเรียกการปกครองนี้ว่า top down control การ
ควบคุม¹⁵⁸ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เอง อำนาจจากส่วนบน หรืออำนาจ
เบื้องบน¹⁵⁹ ต้องมีตรงกันข้ามกับ¹⁶⁰ อำนาจจากปวงชน¹⁶¹ ผมใช้คำ

154	แบ่งปัน	baengL bpanM	to share
155	ปกครอง	bpohkL khraawngM	verb, transitive to rule; administer; govern
156	บังคับ	bangM khapH	verb to force; command; control; enforce; compulsory
157	บังคับ	bangM khapH	verb to force; compel; command; control; enforce
	บัญชา	banM chaaM	verb, formal, loanword, Pali to command; direct
158	การควบคุม	gaanM khuaapF khoomM	noun control
159	อำนาจ	amM naatF	noun authority; power
	เบื้องบน	beuangF bohnM	from above
160	ตรงกันข้ามกับ	dtrohngM ganM khaamF gapL	adjective opposite
161	ปวงประชา	bpuaangM bpraL chaaM	pronoun everyone

bottom up control ระยะเวลาแล้วที่จะหยุดการวางแผนบังคับใช้จาก
เบื้องบนสู่เบื้องล่างจำเป็นต้องมีสมดุลภาพ¹⁶²

ใน “The Nation” Thanong Khanthong เขียนว่า “A Flawed Model of Growth”¹⁶³

ผมแปลว่า รูปแบบที่ล้มเหลว¹⁶⁴ของความเจริญเติบโต คิดว่าเป็น
ความคิดที่ผิด more, more, more, more มากขึ้นเรื่อยๆ

In the rush to embrace high economic growth, we have traded our happiness, natural resources and environment, not to mention our cultural heritage. We don't know what is the final destiny of this economic growth and over-consumption.

จากความช่วยของเพื่อนคนไทยผมแปลส่วนนี้

ท่ามกลางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงและเร่งรีบ¹⁶⁵ เราต้องแลกมาด้วย
ความสุข ทรัพย์¹⁶⁶ ยากธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม¹⁶⁷ ที่ต้องสูญเสีย¹⁶⁸ และเรายัง

¹⁶² สมดุลภาพ saL maH doonM yaH phaapF noun equilibrium

¹⁶³ Thanong Khanthong The Nation “A Flawed Model of Growth” 4.2. 2011

¹⁶⁴ ล้มเหลว lohM laayoR verb to fail; not succeed

¹⁶⁵ เร่งรีบ reng^F reep^F to hurry เร่ง reng^F [of speed] to accelerate; to hurry;
to speed up รีบ reep^F to hurry

¹⁶⁶ ทรัพย์ sapH noun, Sanskrit wealth; possessions; riches

¹⁶⁷ สิ่งแวดล้อม singL waaetF laawmH noun environment; surroundings

¹⁶⁸ สูญเสีย suunR siiaR verb to lose

ไม่ได้กล่าวถึงมรดก¹⁶⁹ ทางวัฒนธรรมที่เลือนหายไป เราไม่สามารถรู้ได้ถึง
จุดหมายปลายทาง¹⁷⁰ ทางของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการบริโภค¹⁷¹ ที่
มากเกินไปนี้

The era of nation states, which followed from kingdoms, tribes and communities, has ended with the advent of globalization

ยุคของชาติที่ตามมาจากอาณาจักร¹⁷² ชนเผ่า และชุมชน ได้สิ้นสุดลง¹⁷³
ด้วยการกำเนิด¹⁷⁴ ของโลกาภิวัตน์¹⁷⁵

The Middle Way – The world's crisis can only be restored to stability by ending global imbalances with a path toward equilibrium.

ทางสายกลาง วิถีของโลกเท่านั้นที่จะสามารถเรียกคืนความมั่นคง มี
เสถียรภาพโดยการหยุดยั้งความไม่สมดุล ด้วยการเดินสายกลางสู่ความมีสม
ดุลยภาพ

¹⁶⁹ มรดก maawM raH dohkL noun estate; fortune; inheritance; legacy; bequest; heritage; heirloom

¹⁷⁰ จุดหมายปลายทาง jootL maaiR bplaaM thaangM destination

¹⁷¹ บริโภค bawL riH pho:hkF verb, transitive, formal, loanword, Pali to consume

¹⁷² อาณาจักร aaM naaM jakL noun kingdom; jurisdiction; realm; domain; dominion

¹⁷³ สิ้น sinF verb to end; terminate; finish; conclude noun end; termination

สุด sootL noun end; conclusion; finality [is] finished; ended; concluded

ลง lohngM verb to come down; go down; get off; get out of; descend; land

¹⁷⁴ กำเนิด gamM neertL verb, formal [formal, written Thai] to be born; to bring forth

noun, formal [formal, written Thai] birth; origin; parentage; race

¹⁷⁵ โลกาภิวัตน์ loh-gaa-pí-wát globalization

นั่นคือเหตุผลว่าทำไมพระพุทธสอนเราเรื่องเส้นทางสายกลาง รัฐที่เป็นกลาง
ปราศจากความสุข และทุกข์ เป็นเส้นทางสู่ความดุลยภาพ¹⁷⁶

การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ จำเป็นต้องมีสมดุลยภาพที่เป็นมรดก¹⁷⁷
สืบทอดให้เราได้รู้จักการแบ่งปัน เอื้อเพื่อเอื้อแผ่¹⁷⁸

ต่อเพื่อมนุษย์ ที่มีขึ้นตามธรรมชาติ โดยที่เขาสามารถรู้สึกนึกคิด
ได้เองอย่างชัดเจน และเลือกเดินทางสายกลาง ในความคิดที่
ชัดเจนแจ่มใส¹⁷⁹

¹⁷⁶ วิกฤติ wiH gritL [alternate spelling of วิกฤต]

วิกฤติการณ์ wikH riH dtiL gaanM noun crisis; pinch; emergency

ปราศจาก bpraatL saL jaakL adjective, preposition [is] without; separate from;
[is] rid of; [is] free from

ดุลยภาพ doonM yaH phaapF noun, phrase, formal, Pali (the state of) balance

¹⁷⁷ มรดก maawM raH dohkL inheritance; legacy; bequest; heritage; heirloom

¹⁷⁸ เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ euuaF feuaH pheuaL phaaL [is] considerate,
helpful and generous

¹⁷⁹ ชัดเจน chatH jaehnM adjective clear; easy to comprehend

ชัดเจนแจ่มใส chatH jaehnM jaemL saiR adverb, phrase clearly

สำหรับผม “เดินสายกลาง” แปลว่า think about thinking มนุษย์คิด
เกี่ยวกับความคิดได้ เขามีสติ¹⁸⁰ และเขามีภูมิปัญญาแบบ
ชาวบ้าน¹⁸¹ ตามภาษิต¹⁸² ที่เป็นรูปแบบมรดกสำหรับอนาคตมาจาก
อดีต “รวมกันเราอยู่ แยกหมู่เราตาย”

¹⁸⁰ สติ saL dtiL noun, formal, loanword, Pali mindfulness; consciousness;
mind; thought; sense; sensibility; sense of responsiveness;
attention; attentiveness; reflection; balance

¹⁸¹ ภูมิปัญญาแบบชาวบ้าน phuumM bpanM yaaM baaepL chaaom baanF folk wisdom

¹⁸² ภาษิต phaaM sitL saying; proverb; teaching; maxim